

dni v Kartagi, mestu v nižji Afriki, toda visoke gospe niso poznali, dokler se ni vrnila na ladijo. — Iz Brazilije, te nove republike, ni nič zanesljivih poročil in hvalijo jo le freimaurerji. Države še je niso pripoznale, pregnani cesar Dom Pedro je še na morji in se naseli najbrž v Nizzi. — Velika razstava v spomin na leto 1492, ko je prišel Krištof Colombo iz Evrope v Ameriko, utegne se prinašati v New-Yorku, ne pa kakor je bila doslej govorica, v Chicagu. No naj bode že, kjer koli, toliko sme se reči, da bode taka, kakor še je doslej svet ni gledal, prav ameriška.

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnija Ptujška.

(Dalje.)

L. 1562. se je zopet vršila vizitacija samostanov na Štajarskem. Dne 7. dec. t. l. so prišli od vlade poslani komisarji. namreč Franc baron Springenstein, Alojz Kleb, mestni župnik v Bruck-u in Bolfenk Schrantz, doktor prava k minoritom v Ptui, kjer so našli v vsakem oziru še precej lep red. Vsekako pa so redovnikom naročili, naj obljubo devišstva zvesto držijo in nikar ne trpijo, da bi sumljive osebe v samostan zahajale. Gostilnice naj se skrbno ogibljujejo ter se varujejo pijančevanja in čitanja nevarnih spisov, zlasti takih, kateri resnicam katoliške vere nasprotujejo. Prednikom svojim naj bodo pokorni, najsvetejšo daritev sv. meše in druga bogočastna opravila naj izvršujejo z dostojno pobožnostjo ter pazijo vsak čas na-se in svoje, dobro vedoč, da jih čaka v večnosti oster odgovor.¹⁾

Za katoliško vero toliko vneti Ferdinand je umrl dne 25. julija l. 1564. zapustivši vladu svojim trem sinovom. Štajarsko je dobil Karol, ki je bil odločen katoličan med tem, ko je njegov brat cesar Maksimilijan II. bil novi veri zelo naklonjen ter je protestante očitno podpiral. V denarnih zadregah je cesar več župnij prodal ali zastavil meščanom in trgovcem, ki so ondi nastavili luteranske pridigarje. Duhovniki so se semtertje oženili in v kratkih letih je po vseh samostanih in župnijah na Avstrijskem bil luteranski katekizem v navadi. Katoličane so očitno zasramovali, katoliške obrede pa zasmehovali.²⁾ Semtertje so grajščaki farovže in cerkve prodali, mešna oblačila pa pobrali ter iz njih za svoje otroke dali obleko napraviti.³⁾

Sreča za Štajarsko, da je imela katoliškega vladarja Karola, ki je kljub temu, da

so deželni stanov, nove vere skoz in skoz navzeti, svobodo vere drzno tirjali, — ostal neupogljiv. Da bi po deželi katolicizem zopet oživel, poklical je Karol l. 1571. v Gradec jezvite, kar je protestante hudo razkačilo. Da bi jezvite v njihovem delovanju ovirali, podtikali so njim protestanti grozne stvari ter jih zelo sovražili. Luteranski pridigar Konrad Schlüsselburg je trdil, da jezviti niso od Boga, temveč od hudiča. Kdor tem večlovečnim hudičem zaupa, je prišel ob pamet in ne more Boga ljubiti, zato pa tudi gotovo zapade večnemu pogubljenju.¹⁾ Kljub tolikemu nasprotovanju ustanovili so jezviti v Gradcu šolo ter s svojimi pridigami že v enem letu toliko dosegli, da se je l. 1572. zamogla po 20 letih zopet obhajati procesija s presvetim rešnjim Telesom.

Tudi v Ptui je l. 1572. prišel jezvit Gerard Pastel ter je ondi nekaj časa s precejšnjim uspehom pridigal. Ko so pa njega v Gradec za rektorja poklicali, nadaljeval je misijonsko delo v Ptui o. Štefan Rimel, ki pa je žalibog še v tistem letu za neko kužno boleznijo umrl v Runkem samostanu.²⁾

L. 1574. vršilo se je pri dominikanih v Ptui pod predsedništvom dominikanskega provincijala, o. Boštjana Cataneus veliko zborovanje, katerega se je z Jurijem Calaus-om,³⁾ grajskim glavarjem v Ptui in Martinom Rizansky-om, mestnim pisarjem, vdeležil tudi mestni župnik Gašpar Unhold.

Zaradi Turkov, ki so zmiraj dalje v deželo silili, sklical je Karol deželni zbor v Bruck. Ker pa mu stanov niso hoteli dovoliti davkov, moral se je njim udati ter njim l. 1578. privoliti v 4 mestih versko svobodo. Vsled ove pridobitve so pa postali še bolj predrzni. Ne le, da so v Gradcu na tamošnjo višjo šolo poklicali več profesorjev, ustanovili tiskarno in širili po deželi množino slabih spisov in krivoverskih knjig, sozidali so po večih krajih tudi protestantske cerkve in šole ter še hujše, kakor poprej razsajali. Oropali so več cerkev, uničili podobe, štatve in cerkveno orodje, pograbili cerkveno premoženje in ustanove, požgali katoliške knjige.⁴⁾ (Dalje prih.)

Smešnica 48. „Čemu“, vpraša mož, „čemu obdržiš dekle pri hiši, ako ti je treba vedno jo kregati?“ „Oj“, odvrne mu žena, „tega vi možje ne znate. Nad kom bi si pa potlej izpustila jezo, ko bi ne imela deklet za to?“

¹⁾ Tisti, V., 506.

²⁾ S. Povoden, Bürgerliches Lesebuch, 422 in A. J. Caesar, Staat- und Kirchengeschichte d. Herz. Steiermark VII., 147.

³⁾ Ta za Ptuj slaven mož je umrl dne 28. aprila 1595 in ima lep grobni spominček.

⁴⁾ Janssen, Geschichte des deutsch. Volkes, V., 228.

¹⁾ S. Povoden, Bürgerliches Lesebuch, 399.

²⁾ Janssen, Geschichte des deutsch. Volkes, IV., 421.

³⁾ Tisti, IV., 101.